

Pedagogisch beleid

Kinderdagverblijf De Kikkerpoel

Ruimte, natuur en dier
biedt ieder kind plezier!

Slagenweg 6
7615 NJ Harbrinkhoek
info@dekikkerpoel.nl

Kinderdagverblijf De Kikkerpoel
Slagenweg 6
7615NJ Harbrinkhoek
Tel. 0546-570737
Email: info@dekikkerpoel.nl
Website: www.dekikkerpoel.nl

Inhoud

Inleiding.....	4
Pedagogische doelen.....	5
Visie	6
1. Komen en gaan (EV + SC).....	7
De intake	7
Brengen en afscheid nemen.....	8
Ophalen	8
2. Ruimte en spelmateriaal (EV + SC + PC + ONW).....	8
Inrichting van de ruimte	8
Beschrijving van de speelplekken.....	9
<i>Bouwhoek</i>	9
<i>Poppenhoek</i>	9
<i>De voorleesbank</i>	9
<i>Knutsel-/teken-/schilderplek</i>	9
<i>Bewegingsruimte</i>	10
<i>Baby-hoek</i>	10
<i>Verstopplekken</i>	10
<i>Buitenspeelplaats</i>	10
Stamgroepen	11
Spelmateriaal.....	12
Meegebracht speelgoed.....	12
3. Spelactiviteiten (EV + SC + PC).....	13
Vrijheid	13
4. Dagindeling en organisatie (EV + SV + PC + ONW)	13
Dagindeling.....	13
Organisatie rondom het eten	14
<i>Zorg, aandacht</i>	14
<i>Plezier en gezelligheid</i>	14
<i>Hygiëne, kwaliteit</i>	15
Baby's voeden	15
Organisatie rondom slapen	15
Groepsgrootte en openingstijden	16
Pedagogisch medewerkers en stagiaires	16

Pedagogisch beleidsmedewerker.....	16
Wenperiode.....	17
Ruilen/extra dagdelen	17
Achterwacht	17
Drie-uursregeling.....	17
Vierogenprincipe	17
Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling	18
Klasbord.....	18
5. Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE).....	19
6. Sociaal-emotionele ontwikkeling (EV + SC + PC + ONW)	21
Proces	21
Zelfvertrouwen/eigenwaarde	22
Groepsopvang	22
<i>Ruimtelijke grenzen</i>	22
<i>Zintuigelijke grenzen</i>	23
<i>Fysieke grenzen</i>	23
Omgaan met emoties.....	24
Emoties benoemen	24
Conflicten	24
Met z'n allen.....	25
7. Lichamelijke ontwikkeling (EV + PC).....	25
Contact met het lichaam	25
Grove motoriek	26
Fijne motoriek	26
Zindelijkheidsstraining	26
8. Zintuiglijke ontwikkeling (EV + PC)	26
Contact met onszelf en de wereld om ons heen.....	26
9. Taalontwikkeling (EV + SC + PC).....	27
Baby's	27
Dreumesen en peuters.....	27
Vrijheid	28
Slechthorende kinderen	28
10. Creativiteit (EV + PC)	28
Begeleiding creativiteit.....	28

Wat is creativiteit	29
Voorwaarden voor creatieve ontwikkeling	29
Ondersteunende vaardigheden	29
Creatieve bollebozen.....	30
11. Het volgen van de ontwikkeling	30
Observatielijsten en overdracht.....	30
Overdracht.....	31
Mentorschap	32
12. Tot slot.....	32
Afspiegeling	32
Werkplan op maat.....	32
Bijlage – klachtenregeling.....	33

Inleiding

In dit pedagogisch beleidsplan wordt beschreven wat we doen als pedagogisch medewerkers op de werkvloer, hoe we het doen en waarom we het zo doen. Wat in de RIE (risico inventarisatie en evaluatie) omschreven staat t.a.v. gezondheid en veiligheid wordt hier niet omschreven. Ons beleid t.a.v. de RIE staat beschreven in onze informatiebrochure/huisregels. Deze ontvangt u bij de aanvraag van de inschrijfformulieren. We hebben het in dit plan over het **pedagogisch** handelen, inrichten en voorwaarden scheppen. We willen ouders en kinderen het volgende garanderen:

- Veiligheid. Dit doen we door privacy van ouders en kinderen te waarborgen. (privacyreglement), voorspelbaar te zijn in onze gedragingen, structuur te bieden (sociaal emotioneel) en door te zorgen dat de ruimtes en materialen voldoen aan eisen van de GGD en de brandweer (fysieke veiligheid).
- Stimuleren. Dit doen wij door de eigenheid van ouders en kinderen te respecteren en mogelijkheden/ruimte te bieden om kinderen in eigen tempo en op hun eigen manier te laten ontwikkelen.
- Pedagogische onderbouwing. Dit realiseren we door als pedagogisch medewerkers op de hoogte te blijven van nieuwe pedagogische inzichten (vakliteratuur), door bewust te blijven van onze pedagogische doelen (teamvergaderingen) en door het daadwerkelijk toepassen van wat in het pedagogisch beleidsplan staat beschreven (afspraken).
- Een warme plek voor het kind. Elk kind en elke ouder zijn voelbaar welkom, men wordt gezien, de pedagogisch medewerkers houden van kinderen om wie ze zijn en niet om wat ze kunnen/doen of van wie ze zijn (onvoorwaardelijk). Hierbij zijn wij als pedagogisch medewerkers attent op wat we zelf meebrengen aan ervaring uit eigen jeugd en mogelijk daar gekoppelde oordelen, overtuigingen of gewoontes. De pedagogisch medewerkers stellen zich neutraal op en oordelen zo objectief mogelijk. Een vaste vraag die we ons steeds stellen: "Kan het ook anders?"

Deze bovengenoemde aspecten zijn als een rode draad te vinden door de onderstaande hoofdstukken heen. In het volgende hoofdstuk worden de pedagogische doelen beschreven.

Pedagogische doelen

emotioneel

Het bieden van emotionele veiligheid (EV)

Wij gaan op een sensitieve en responsieve manier om met de kinderen. Wij hebben respect voor de autonomie van het kind. Dit tonen we door grenzen stellen en structuur te bieden, zodat de kinderen zich veilig en geborgen kunnen voelen.

Het bevorderen van de sociale competentie (SC)

Wij begeleiden kinderen spelenderwijs in hun interacties. Zo brengen wij hun sociale kennis en vaardigheden bij. Zo stellen wij de kinderen in staat steeds zelfstandiger relaties met anderen op te bouwen en te onderhouden.

Het bevorderen van de persoonlijke competentie (PC)

Wij dagen kinderen spelenderwijs uit om de motoriek, cognitie, taal en creativiteit optimaal te ontwikkelen. Zo stellen we de kinderen in staat steeds zelfstandiger te functioneren in een omgeving die verandert

Het bevorderen van de morele competentie, de overdracht van normen en waarden (ONW)

Wij stimuleren de kinderen om op een respectvolle manier met anderen om te gaan door zelf het goede voorbeeld te gaan. We stimuleren de kennis te maken met algemeen aanvaarde normen en waarden in de samenleving.

Wij bieden verantwoorde kinderopvang waaronder wordt verstaan: het in veilige en gezonde omgeving bieden van emotionele veiligheid, het bevorderen van de persoonlijke en sociale competentie en de socialisatie van kinderen door overdracht van algemeen aanvaarde waarden en normen

In dit pedagogisch beleid wordt het pedagogisch handelen concreet beschreven. In alle hoofdstukken wordt gewerkt aan de pedagogische doelen. Middels de afkortingen bij het hoofdstuk, is te zien op welke doelen de nadruk krijgen.

Voorbeelden:

1. Duidelijk is dat bij het hoofdstuk lichamelijke en creatieve ontwikkeling het doel 'het bevorderen van de persoonlijke competentie' veel aandacht krijgt. Dit hoofdstuk krijgt dan ook deze afkorting.

2. Bij 'samen eten op het KDV' hebben we te maken met meerdere doelen: bieden van emotionele veiligheid (goede sfeer), bevorderen van de sociale competentie (om de beurt praten, luisteren), bevorderen van de persoonlijke competentie (smaakontwikkeling), het bevorderen van de morele competentie, de overdracht van normen en waarde (hoe geef ik het broodmandje aan, respect). Daarbij overlappen de doelen elkaar ook nog vaak en zijn dingen als 'wellevendheid' bijvoorbeeld onder te brengen bij sociale competentie, maar ook bij overdracht van normen en waarden.

Visie

Visie op de kinderopvang

Een perfect geregelde kinderopvang is natuurlijk een basisvoorwaarde voor ouders/gezin. Een persoonlijke en heldere kijk op het beleid en een effectieve mogelijkheid tot afname, moeten het voor de ouders mogelijk maken om met een gerust hart naar het werk te gaan. De Kikkerpoel heeft als doel om het thuisritme van het kind zoveel mogelijk na te streven tijdens de opvangdag.

Visie op kind & ontwikkeling

Kinderen leren spelenderwijs. Een voorwaarde om te leren is een gevoel van veiligheid en geborgenheid. Een kind dat zich niet veilig voelt, zal zich niet kunnen ontwikkelen. De ontwikkeling van kinderen verloopt in fasen. Wanneer een kind iets leert staat niet vast en is voor elk kind anders. Ieder kind ontwikkelt zich op zijn/haar eigen tempo. Wij respecteren het tempo en de manier van ontwikkeling. De manier waarop een kind zich ontwikkelt (in welke volgorde en in welk tempo) is altijd een samenspel tussen aanleg en omgeving. Wij als pedagogisch medewerkers zorgen ervoor dat de voorwaarden om te ontwikkelen aanwezig zijn, zodat dit zo optimaal mogelijk gebeurt. Pedagogisch medewerkers zorgen voor:

- Een gevoel van veiligheid en geborgenheid;
- Een uitdagende omgeving;
- Een stimulerende houding;
- Het inspelen op de behoeftes van elk individueel kind.

1. Komen en gaan (EV + SC)

De intake

Na de inschrijving van een kind, maken wij een afspraak met de ouders voor een intake. Dit gesprek plannen we vlak voor de ingangsdatum van de opvang. Zodoende krijgen we zoveel mogelijk relevante informatie om het kind zo goed mogelijk te kunnen begeleiden. Na de intake komen ouders samen met het kind de desbetreffende groep bezoeken.

Doelen van de intake

- Vertrouwd raken van het kind met de nieuwe omgeving en het opbouwen van een vertrouwensrelatie tussen kind en vaste pedagogisch medewerker.
- Vertrouwd raken van de ouders met de nieuwe situatie en het vertrouwen krijgen dat hun kind in goede handen is. Net name bij jonge baby's zullen ouders vertrouwd moeten raken met omgeving.
- Goed op elkaar afstemmen van voedingsschema's, slaapgewoontes en pedagogische aanpak thuis en op de opvang

Voor een baby is de slaapomgeving het meest vertrouwd. Daarom vragen we ouders om een knuffel of kroeldoekje en eventueel de eigen speen van het kind mee te geven.

Zodra het kind in een ledikantje gaat slapen zal het moeten wennen aan de andere kinderen op het slaapkamertje. Pedagogisch medewerkers maken een bewuste keuze voor welke kinderen bij elkaar liggen in een slaapkamertje. Ze kiezen een slaapplek voor het kind, passend bij de slaapgewoonten en volgens de veiligheidsnormen. Soms kan met wat schuiven met slaaptijden en volgorde van naar bed brengen het kind sneller wennen. Er wordt zoveel mogelijk aan de wens van de ouders voldaan.

Wij hebben geen wenperiode, omdat we kleinschalig zijn groeit een baby snel in de groep. Wij hebben de ervaring dat dit heel gemakkelijk gaat op deze manier.

Doordat wij kleinschalig zijn en met drie pedagogisch medewerkers op de groep staan, zal een baby zich al snel veilig voelen bij ons. Basisvertrouwen en vaste verzorgers zijn voor het kind belangrijk. Voor een veilige hechting is, zeker in het begin, een voorspelbare situatie met vaste gezichten belangrijk. Baby's krijgen vaak veel aandacht van peuters op de groep (in geval van verticale groep). Vooral wanneer een baby gevoed wordt of moet huilen staan ze er graag bij om te kijken of hulp te bieden. De groepsleiding let goed op de reacties van de baby of die dat aankan. Ook peuters leren zorgvuldig en gedoseerd een baby te benaderen. Het is de taak van de groepsleiding om dat wat te reguleren.

Brengen en afscheid nemen

Voor peuters is het moment van afscheid nemen van de ouders meestal het moeilijkst. Om die reden wordt de manier van afscheid nemen goed met de ouder doorgenomen tijdens het intakegesprek. Het kind kan bij binnenkomst in de aanwezigheid van de ouder iets kiezen waar het mee gaat spelen. Daarna is het belangrijk dat ouders heel duidelijk zeggen dat ze weggaan en dan ook gaan (voorspelbaarheid). Als het kind moet huilen zal de pedagogisch medewerker het kind van de ouder overnemen en met het kind de ouder(s) uitzwaaien. De ouders kunnen altijd bellen of alles goed gegaan is.

Ophalen

Aan het eind van de dag is er weer een moment van verwelkomen en afscheid nemen.

Dat kan met name voor peuters een verwarrend moment zijn. Naar wie moet ik nu luisteren? Naar papa/mama of naar de pedagogisch medewerker?

De pedagogisch medewerkers zorgen ervoor dat het kind de schoenen aanheeft. De ouder pakt de spullen van het kind en zijn vanaf binnenkomst aanspreekpunt voor het kind.

Dat is voor de kinderen het meest duidelijk. Ouders en pedagogisch medewerkers houden daarbij rekening met elkaar zo dat één en ander zo soepel mogelijk verloopt.

Natuurlijk zijn pedagogisch medewerkers en stagiaires altijd ondersteunend aanwezig zodra er iets met een pedagogisch medewerker besproken moet worden in de mondelinge overdracht. Dit is een korte overdracht, bij grotere besprekonderwerpen wordt een afspraak gemaakt omwille van privacy en onverdeelde aandacht. Voor de kleinsten tot ong. 1 ½ jaar wordt er een overdrachtskaart meegegeven naar huis. Tijdens de haalperiode worden kortdurende activiteiten aangeboden i.v.m. organisatie en om te zorgen dat het afscheid nemen zo soepel mogelijk verloopt. Een kort spelletje/puzzeltje kan altijd even afgemaakt worden met de ouders. Soms wordt er een kort spelletje gespeeld of een verhaaltje voorgelezen als activiteit op het einde van de dag. Ouders en kinderen voelen zich tot het laatste moment welkom. Zo lijken het begin en het eind van de dag op elkaar, zij het in omgekeerde volgorde (structuur en voorspelbaarheid).

2. Ruimte en spelmateriaal (EV + SC + PC + ONW)

Inrichting van de ruimte

We werken met speelplekken. Door het werken met speelplekken waarborgen we een stuk privacy van het kind en geven we het de veiligheid van ongestoord te kunnen spelen.

We stimuleren de ontwikkeling van het concentratievermogen en er zijn geen storende prikkels bij het spel. Toch kunnen we deze inrichting als dynamisch beschouwen omdat de inhoud van een speelplek geen statisch gegeven is. De plek wordt aangepast aan het spel dat de kinderen bedenken. Daarmee wordt gewerkt aan ons doel de kinderen te stimuleren in hun creativiteit. Regelmatig wordt door de fantasie van de kinderen een eigen speelplek

gecreëerd. Voor deze vorm van creativiteit zullen de kinderen door ons altijd gecompimenteerd worden.

Beschrijving van de speelplekken

Bouwhoek

In de bouwhoek is er gelegenheid op de grond of op een tafel te bouwen. De bouwhoek ligt op een rustige plek en uit de loop om de bouwsels veilig te laten (ont)staan. Een selectie aan materialen ligt in de bouwhoek opgeborgen en ze zijn bereikbaar voor kinderen. Regelmatig wordt materiaal verwisseld en aangevuld. Zo is er van tijd tot tijd iets nieuws te beleven in de bouwhoek. Kinderen kunnen de bouwhoek aanvullen met materiaal uit een andere hoek. Waarom bouwhoek: veiligheid en privacy en het stimuleren van de grove motoriek.

Poppenhoek

De poppenhoek is de hoek voor het fantasiespel en imitatiespel. Kinderen bootsen op deze plek vaak thuissituaties na, het 'vader en moedertje' spelen. Door het sociale aspect van dit spel, is er voldoende ruimte in en om de poppenhoek heen. Ook hier is privacy voor de kinderen belangrijk. In de kleinere locaties kan de poppenhoek tegelijkertijd verkleedhoek zijn.

Waarom poppenhoek: Privacy bij fantasiespel, gebeurtenissen worden hier verwerkt en/of nagespeeld. Stimuleren van de sociaal-emotionele ontwikkeling. Daarnaast kan sociaal-emotioneel spel kan kwetsbaar zijn.

De voorleesbank

Deze plek ademt rust uit en er staat een bank. Ook staan hier de boekjes die kinderen zelf rustig kunnen lezen en natuurlijk is dit een fijne plek waar kinderen voorgelezen worden. De sfeer is knus en intiem.

Waarom voorleesbank: Stimuleren van de taalontwikkeling. Mogelijkheid voor time-out. Even uit de drukte.

Knutsel-/teken-/schilderplek

Het knutselen in groepsverband gebeurt in de keuken aan tafel of in de VVE- ruimte voor de oudste kinderen. Het geeft een gevoel van saamhorigheid. Kinderen kunnen kennismaken met allerlei materialen. Wel is het zo dat bepaalde spullen op een veilige plek staan zodat kinderen hier zelf niet bij kunnen. Het kleuren en tekenen kan op ieder gewenst moment van de dag, als de kinderen er (non) verbaal om vragen.

Waarom creatieve hoek: veiligheid (verticale groep), stimuleren van de fijne motoriek, concentratie, stimuleren door (veilige) uitstalling materiaal.

Bewegingsruimte

Als het weer het toelaat wordt er voor gekozen om naar buiten te gaan met de kinderen. Regen kan hierbij geen belemmering zijn. Er is een grote overkapping waar de kinderen vrij kunnen bewegen bij wat minder mooi weer. Ook is er een stopcontact aanwezig zodat we er een radio kunnen gebruiken.

Binnen en buiten is er voldoende ruimte voor alle kinderen om lekker te kunnen bewegen en de grove motoriek te kunnen ontwikkelen. De oudste kinderen spelen dan apart van de jongste kinderen, zodat beide groepen voldoende ruimte hebben. We creëren een dansvloer, doen een kringspelletje of zetten een parcourtje uit.

Waarom bewegingsruimte: stimuleren motorische ontwikkeling, veilige ruimte voor bewegingsenergie die vrijuit geuit moet kunnen worden.

Baby-hoek

De baby's spelen in hoge boxen, ver van ongeschikt klein speelgoed, maar wel met uitzicht op alles wat er rondom hun plaatsvindt. Voor de rondkruipende baby's wordt er regelmatig een plek gecreëerd met geschikt speelgoed. Speelgoed dat in een kokertje van een fotorolletje past mag daar niet slingeren, te klein. Er ligt een warm en goed te reinigen speelkleed en de plek wordt zoveel mogelijk afgeschermd met zacht materiaal.

Waarom baby-kruiphoek: Veiligheid voor baby's in een verticale groep.

Verstopplekken

Voor de kleinsten is de plek onder de box favoriet (afschermen met textiel), voor de peuters zijn er verschillende verstopplekken. De verstopplekken worden gecreëerd achter de speelhoeken of het materiaal wordt er voor aangeleverd (kleden, kledingrek, stoelen etc.) op de plek die de kinderen zelf kiezen. Dat kan bijna overal zijn zolang het geen anderen stoort en het veilig is.

Waarom verstopplek: Kinderen oefenen concreet met afscheid en weerzien in brede zin (denk aan kiekeboespel)

Buitenspeelplaats

Hier bevindt zich een zandbak, een wei met kippen en een kippenhok, een konijn in een konijnenhok (buiten het speelterrein), een kunstgrasveldje en glijbaan. Er is een aparte bak waarin het buitenspeelgoed, dat niet geschikt is voor binnen (hygiëne of robuustheid), wordt opgeborgen. De bestrating van de speelplaats leent zich voor het tekenen van allerlei soorten spel met stoepkrijt (verkeersparcours, hinkelen, kringspellen, straattekeningen etc.). Wanneer het mooi weer is eten we buiten. In de periode dat er bijen zijn eten we binnen. We hebben als zonnewering een parasol en een grote overkapping. De ruime overkapping wordt gebruikt als speelruimte wanneer het regent. Hier staat een doos met grote blokken en een houten speelgoed barbecue. Af en toe wordt er ander speelgoedmateriaal onder de overkapping aangeboden. Bijvoorbeeld: de houten trein, houten blokken, duplo en een watertafel. Ook beschikken wij over diverse driewielers, tractors en loopfietsjes om de grove

motoriek te stimuleren. Dit rijdend materiaal staat onder een overkapping en wordt na de speelmomenten opgeruimd.

Waarom buitenspeelplaats: natuurbeleving, beweging, zonlicht, frisse lucht, contact met dieren en ruimte.

Ons motto: ruimte, natuur en dier, biedt voor elk kind veel plezier!

Activiteitenruimtes

Het kinderdagverblijf beschikt over ruime activiteitenruimtes, deze bevinden zich op de bovenverdieping. In deze ruimtes wordt uitsluitend gespeeld, gegeten en gewerkt onder begeleiding van een pedagogisch medewerker. In deze activiteitenruimte zijn enkel kinderen van 2 t/m 3 jaar aanwezig. Bij mooi weer worden de activiteiten buiten aangeboden. Wanneer de kinderen de ruimte betreden sluit de pedagogisch medewerker de deur en de trap af door middel van een traphekje. De activiteitenruimtes zijn gericht op het ontwikkelen van de oudere kinderen (VVE) op het kinderdagverblijf. De kinderen kunnen hier met leeftijdsgenootjes spelen en hoeven daarbij geen rekening te houden met kinderen van jongere leeftijd. In deze ruimtes is er voldoende gelegenheid voor de creatieve ontwikkeling. Boven beschikt De Kikkerpoel over ruime speelruimtes voor acht kinderen. In deze ruimtes kunnen kinderen ook verschoond worden wanneer dit nodig is.

Stamgroepen

In de wet- en regelgeving staat vermeld dat een kind in de dagopvang in één vaste groep kinderen geplaatst wordt. Bij De Kikkerpoel heeft elk kind zijn of haar eigen stamgroep. Dit zijn vaste groepen met een eigen groepsruimte.

Binnen De Kikkerpoel wordt gewerkt met twee stamgroepen:

- 1 stamgroep voor 0 t/m 1 jarigen
- 1 stamgroep voor 2 t/m 3 jarigen

De stamgroep beneden is voor de kinderen van 0 t/m 1 jaar en biedt plek voor maximaal 13 kinderen.

De stamgroep boven is voor kinderen van 2 t/m 3 jaar en biedt plek voor 8 kinderen.

* Er wordt gekeken naar de individuele ontwikkeling van het kind. Mocht het kind nog beter op zijn plek zijn in een andere stamgroep wordt dit met de ouders besproken en naar wens gehandeld.

Gedurende de dag komen de bovengenoemde stamgroepen enkele momenten samen. Hierbij kan gedacht worden aan het samen buitenspelen en de gezamenlijke lunch. Er zijn op het kinderdagverblijf lijsten aanwezig waarop staat vermeld welk kind in welke stamgroep zit.

Spelmateriaal

Het spelateriaal is afgestemd op de lichamelijke, verstandelijke, creatieve en sociaal emotionele ontwikkeling van kinderen en wordt geselecteerd op kwaliteit en veiligheidsnormen.

Speelgoed wat voor meerdere doeleinden geschikt is heeft onze voorkeur. Denk hierbij aan speelgoed wat ruimte laat voor eigen verbeelding/fantasie en speelgoed wat een grote speelwaarde heeft. Bij de aanschaf of vervanging van speelgoed wordt gekeken naar welk type spel/speelgoed er ondervertegenwoordigd is. We leren kinderen met zorg omgaan met de verschillende soorten spelateriaal. Samen met de kinderen spelateriaal opruimen op een vaste plek en compleet maken van puzzels e.d. hoort ook bij zorg voor het materiaal. Hierdoor krijgen ze respect voor onze gezamenlijke bezittingen. Kinderen mogen vrij kiezen waar ze mee willen spelen. Daarom staat het meeste materiaal in open kasten zodat kinderen het speelgoed zelf kunnen pakken (en opruimen). Ook de verkleedkleden liggen altijd binnen handbereik van de kinderen.

Kleurpotloden kunnen kinderen om vragen. Verder staat het meeste knutselmateriaal in de grote kast opgeborgen en daarvoor moeten de kinderen de pedagogisch medewerkers vragen. Verven, plakken, prikken, kleien en knippen gebeurt aan de keukentafel of de oudste kinderen in de VVE-ruimte. Dit altijd onder toezicht van een pedagogisch medewerker.

Spelateriaal kan ook uit de natuur komen. Met blaadjes, kastanjes, stokjes of steentjes kunnen kinderen heerlijk spelen/knutselen. Ook worden materialen verwelkomd die in eerste instantie niet voor speeldoeleinden gemaakt zijn, maar wel een grote speelwaarde kunnen hebben. Een voorwaarde is wel dat het materiaal voldoet aan de vastgestelde veiligheidseisen.

Kinderen zijn vaak erg vindingrijk en dat willen we zeker belonen. Van stoeltjes maken ze een trein of met kleden een hutje onder de tafel. Wanneer de pedagogisch medewerkers de tafel dekt/afruimt of was opvouwt mag een kind haar meehelpen. Helpen is ook spelen, spelenderwijs leren.

Meegebracht speelgoed

Wanneer kinderen speelgoed van huis meenemen, mogen ze daar even mee spelen. Aan de ouders wordt dan echter gevraagd geen speelgoed mee te geven waarvan kleine onderdelen zoek kunnen raken of wat kwetsbaar is. Hierbij moeten ouders realiseren dat meegebracht speelgoed ook aantrekkelijk is voor andere kinderen. Uit eigen ervaring weten we dat kinderen het nogal moeilijk vinden om eigen meegebracht speelgoed te delen met andere kinderen. Daarom bergen we het vrij snel op in hun eigen bak en zetten het weg. Wij stellen ons niet verantwoordelijk voor schade of zoekraken van meegebracht speelgoed. Voor persoonlijke knuffels en spenen geldt natuurlijk dat ze niet voor gemeenschappelijk gebruik bestemd zijn, dat leren we de kinderen.

3. Spelactiviteiten (EV + SC + PC)

Vrijheid

Elke dag worden er activiteiten gedaan met de kinderen. Bijvoorbeeld: Liedjes zingen, knutselen, tekenen/kleuren, wandelen, tent maken, rollenspel en tuinieren.

Sommige activiteiten vragen voorbereiding, andere ontstaan gewoon spontaan (kansen creëren, kansen grijpen).

We zorgen ervoor dat het activiteitenaanbod gevarieerd is zodat verschillende ontwikkelingsgebieden aan bod komen. We maken ook van gewone huishoudelijke dingen(taken) een spel zodat kinderen spelenderwijs leren en dit leuk blijven vinden. Bijvoorbeeld afruimen en opruimen.

Kinderen zijn vrij om wel of niet mee te doen, toe te kijken of afstand te nemen van een activiteit. We vragen niet van de kinderen om zich aan te passen, om ons als pedagogisch medewerkers voldoening te geven t.a.v. het bedenken en voorbereiden van een activiteit. Door zelf plezier te hebben stimuleren en nodigen we de kinderen uit om deel te nemen aan de activiteit.

We werken met de thema's van Uk&Puk zoals elders in dit beleid wordt toegelicht. We spelen elke dag buiten, zodra het weer het toelaat. Dit gebeurt onder toezicht, de buitenspeelplaats voldoet aan de vastgestelde veiligheidsnormen (omheining, grond speelterrein, beplanting). Samen met de kinderen wordt het buitenspeelgoed gepakt (veiligheid) en weer opgeruimd.

4. Dagindeling en organisatie (EV + SV + PC + ONW)

Dagindeling

We hebben een vaste dagindeling om verschillende redenen.

- Organisatorische redenen: Kinderen worden gehaald en gebracht binnen vastgestelde tijden. De pedagogisch medewerkers stellen hun organisatie daarop af. Deze periodes vallen buiten de periodes waarin aandacht besteed moet worden aan eten, slapen, verschonen en de activiteiten. Zo kan er onverdeeld aandacht gegeven worden aan de bezigheden van het moment en loopt het programma op rolletjes. Dit biedt houvast voor de zowel de kinderen als de pedagogisch medewerkers.
- Voorspelbaarheid en tijdmarkering voor jonge kinderen. Jonge kinderen kunnen geen klokkijken maar wel de volgorde van activiteiten leren. Na het slapen naar buiten, dan een koekje, een verhaaltje en dan vervolgens worden ze opgehaald door de ouders/verzorgers. Herhaling van ritmes en rituelen geeft een gevoel van veiligheid en herkenning. Zo wordt een lange opvang dag overzichtelijk. Grofweg is de dagindeling als volgt:

- Kinderen worden gebracht, ontvangen en kiezen iets waarmee ze gaan spelen
- Vrij spelen of activiteit vanuit VVE thema Uk & Puk
- Drinken, fruit eten en liedjes zingen
- Luiers verschonen en plassen*, baby's naar bed (afgestemd op tijden thuis)
- Vrij spelen of activiteit vanuit VVE thema Uk & Puk, baby's uit bed
- Samen opruimen
- Lunch
- Luiers verschonen en plassen*, peuters naar bed
- Vrij spelen buiten of rustige activiteit binnen
- Peuters uit bed, luiers verschonen, baby's naar bed
- Drinken en tussendoortje
- Vrij spelen of een activiteit vanuit VVE thema Uk & Puk
- Opruimen
- Kinderen worden gehaald

*Zie hoofdstuk lichamelijke ontwikkeling bij "zindelijkheidsstraining".

Organisatie rondom het eten

Tijdens het eten is het belangrijk dat kinderen voldoende zorg en aandacht krijgen. Daarnaast is het een moment van plezier en gezelligheid. Ook speelt hygiëne, kwaliteit en assortiment van voeding een grote rol.

Zorg, aandacht

Eten is een belangrijk terug komend aspect in ons dagelijks leven. We voeden ons lichaam zodat het alle prestaties, die gevraagd worden van het lichaam, kan leveren. Daarom vinden we het nodig dat de grote of kleine maaltijd met aandacht genuttigd wordt. Om dat met een grote groep kinderen, met verschillende eetgewoontes van huis uit, goed te laten verlopen, hanteren we basisregels. Een regel is dat we altijd tegelijk en aan tafel eten. We eten rustig en in kleine hoeveelheden. Alle kinderen gebruiken een bordje om het eten op te leggen. We proberen op te eten wat op ons bordje ligt. Daarnaast storen we anderen zo min mogelijk tijdens het eten. Het is de taak van de pedagogisch medewerkers om individuele voorwaarden te scheppen. (de 3-jarige eet zelf al een dubbelgevouwen boterham uit zijn hand, de grijpgrage 1,5-jarige heeft niet andersmans bordje binnen handbereik, de propper krijgt 1 stukje tegelijk etc.).

Plezier en gezelligheid

Kinderen worden gestimuleerd om bepaalde dingen of hoeveelheden te eten, ze worden niet gedwongen. Er is een ruime keuzemogelijkheid in wat ze willen eten. We stimuleren dat de eerste boterham wordt belegd met iets hartigs. Pedagogisch medewerkers zorgen voor voldoende tijd voor het eetmoment. Zo wordt stress rondom het eten voorkomen. Wij

hanteren een positieve benadering naar de kinderen tijdens het eten. Er wordt rekening gehouden met het eettempo van verschillende kinderen. We leren de kinderen luisteren naar hun lichaam. Daarnaast hanteren we een maximaal aantal broodjes. Wanneer een kind weinig eet, proberen we het eten positief te stimuleren. In de ochtend en in de middag wordt er een liedje gezongen.

Hygiëne, kwaliteit

De kinderen en de pedagogisch medewerkers wassen hun handen voor en na het eten. Wanneer er eten op de grond is gevallen, wordt dit niet meer opgegeten. Ieder kind en pedagogisch medewerker eet van zijn/haar eigen bord en drinkt uit eigen beker. Wij bieden kwalitatief goede voeding en een ruim assortiment (bruin brood, vers fruit, beperkte suikers en vetten). Wij houden rekening met individuele diëten en principes zolang het hanteerbaar is in de groep. Ouders kunnen altijd noodzakelijke dieetvoeding meegeven. De dieet lijsten van de kinderen bewaren wij in een map. De maaltijden voorbereiden gebeurt volgens de vastgestelde richtlijnen qua hygiëne.

Baby's voeden

Hier volgen we tevens bij de bereiding de regels rondom veiligheid en hygiëne. We verwarmen de flesvoeding in de magnetron en de gekolfde borstvoeding in de flessenwarmer. Voor het voeden en voeding klaarmaken wassen we onze handen. Tijdens het voeden van een baby hebben we lichamelijk contact, oogcontact en onverdeelde aandacht. We proberen zo'n rustig mogelijke omgeving te creëren. De vaste pedagogisch medewerker zal vlug genoeg de prettige houdingen en de handelingen rondom boertjes van het kind weten. Zij deelt haar ervaringen met andere pedagogisch medewerkers, schrijft ze desnoods op voor inval pedagogisch medewerkers, als het ingewikkeld en specifiek is. Er is een goede schriftelijke en mondelinge communicatie met de ouders over de wensen rondom voeding (tijden, hoeveelheden etc.). Aantekeningen over wat, hoeveel en wanneer een baby heeft gegeten wordt dagelijks op een overdrachtkaart geschreven. Deze overdrachtkaart wordt aan het einde van de dag meegegeven aan de ouders, zodat zij een goed beeld krijgen van de voedingstijden en hoeveelheden. Deze overdrachtskaart wordt meegegeven tot een kind normaal mee eet met de groep.

Organisatie rondom slapen

Het bedritueel van thuis wordt in essentie gevolgd door de pedagogisch medewerkers. Bijvoorbeeld: knuffel mee, slaapzakje aan, speen mee, liedjes zingen, kiekeboe etc. Het kind slaapt zoveel mogelijk met steeds dezelfde kinderen en zoveel mogelijk in hetzelfde bedje. Wat het kind ziet vanuit het bedje is vertrouwd en geeft op den duur geen wakker houdende prikkels meer.

De richtlijnen van de GGD rondom beddengoed verschoneren, gebruik van dekentjes en sloopje worden gevolgd. Kinderen worden bij ons niet vastgelegd. Kinderen die kunnen

staan, slapen in de onderbedjes tenzij een extra veiligheidsvoorziening is getroffen om bovenbedjes van bovenaf af te sluiten.

Er wordt bewust gekeken naar de volgorde van het naar bed brengen, de verdeling van de bedjes, de eigenschappen van een kind om de omstandigheden voor tot rust komen zo gunstig mogelijk te maken. Ouders geven aan hoe vaak en hoelang een kind slaapt.

Het kan echter voorkomen dat het slaapgedrag verandert of dat het op het KDV anders is dan thuis. Samen met de ouders zoeken we daar een oplossing voor, die ook in het belang is van de groep. We hebben aan de buitenkant van de slaapkamers memoborden hangen.

Op deze memoborden staat welk kind waar slaapt. Op deze manier slapen vaak dezelfde kinderen een hele periode samen, dit geeft het kind een veilig en vertrouwd gevoel en komt weer ten goede van het rustmoment.

Groepsgrootte en openingstijden

Op het KDV wordt opvang geboden voor kinderen van 0 tot 4 jaar. Er worden maximaal zestien kinderen per dag opgevangen, gedurende vijf dagen per week. Het is geopend van 07.30 -17.45 uur. Op nationale feestdagen, tussen kerst en oud en nieuw, de dag na hemelvaart en in de zomervakantie (drie weken) zijn wij gesloten.

Pedagogisch medewerkers en stagiaires

Er werken bij ons vier gediplomeerde pedagogisch medewerkers. Iedereen werkt op vaste dagen/dagdelen, zodat de kinderen zoveel mogelijk vertrouwde gezichten om zich heen hebben. Op alle dagen werken er twee of drie gediplomeerde pedagogisch medewerkers op de groep. Iedereen is in het bezit van een geldig VOG. Naast ons vaste personeel zijn er af en toe stagiaires aanwezig. We zijn een gecertificeerd leerbedrijf. De stagiaires zijn boventallig en nooit eindverantwoordelijk voor de gang van zaken binnen ons kinderdagverblijf. De stagiaires worden in de gelegenheid gesteld om de beroepskwalificaties te ontwikkelen. Ook hebben we soms leerlingen van het VMBO die een snuffelstages bij ons doen. Het protocol stagiaires ligt ter inzage in de hal van De Kikkerpoel. Alle pedagogisch medewerkers hebben de cursus Prove2Move gedaan en zijn gecertificeerd om de stagiaires te begeleiden. De eerste weken wanneer de stagiaire aanwezig is zal de stagiaire enkel observeren. Daarna kijkt de pedagogisch medewerker samen met de stagiaire naar de handelingen die de stagiaire zal gaan uitvoeren. Dit zal altijd in overleg gaan met de andere pedagogisch medewerkers. De handelingen die de stagiaire mag gaan uitvoeren zal ook afhangen van het opleidingsniveau en zijn/haar eigen kunnen.

Pedagogisch beleidsmedewerker

Vanaf 1 januari 2019 geldt de verplichte inzet van de pedagogisch beleidsmedewerker. Voor de Kikkerpoel is er ook een pedagogisch beleidsmedewerker aangesteld. Een pedagogisch beleidsmedewerker ontwikkelt het pedagogisch beleid. Hiernaast zorgt de pedagogisch beleidsmedewerker als coach voor het verbeteren van de pedagogische kwaliteit van de werkzaamheden en professionele ontwikkeling van de pedagogisch medewerker. De

pedagogisch beleidsmedewerker begeleidt en traint pedagogisch medewerkers bij de dagelijkse praktijk werkzaamheden. Iedere pedagogisch medewerker ontvangt coaching. Afhankelijk van het functioneren en de contractgrootte wordt het aantal uren coaching bepaald. De Kikkerpoel kiest ervoor om de pedagogisch beleidsmedewerker niet te laten mee tellen in de beroepskracht kind ratio. Zo kan de beleidsmedewerker optimaal gebruik maken van het coachen van de medewerkers. Ook kan de samenwerking tussen de medewerkers gecoacht worden. De coaching op De Kikkerpoel wordt niet vanuit een leidinggevende functie uitgevoerd. Na iedere coaching neemt de pedagogische beleidsmedewerker tijd om een verslag te schrijven met hierin de feedback voor iedere medewerker. Dit wordt overhandigd aan de medewerker.

Wenperiode

Wij hebben geen vaste wenperiode. Wel nodigen wij ouders twee weken voor de start bij De Kikkerpoel uit om hun behoeftes hierin kenbaar te maken. De wenperiode wordt dan afgestemd op de behoeften van het kind en wensen van de ouders.

Ruilen/extra dagdelen

Ruilen van een dag of een extra dag is in principe niet mogelijk bij ons, omdat het onrust geeft wanneer er andere kinderen in de groep komen. Alleen in noodsituaties en bij bijzondere gebeurtenissen willen wij een uitzondering maken. Mits dit de groep qua aantal kinderen toelaat en dit pedagogisch verantwoord is. Bij vakanties en ziekte bestaat niet de mogelijkheid om de dagen op een andere dag in te halen.

Achterwacht

We werken altijd met twee of drie pedagogisch medewerkers op de groep, mocht er onverwachts toch iets gebeuren met een pedagogisch medewerker dan hebben wij een achterwacht geregeld, deze achterwacht is altijd telefonisch bereikbaar. We kunnen dan altijd een beroep doen op een pedagogisch medewerker die op dat moment vrij is of op de gezinsleden van Lucie. Deze zijn in het bezit van een verklaring omtrent gedrag. In het geval van calamiteiten kan de achterwacht binnen 15 min. aanwezig zijn.

Drie-uursregeling

Wij kijken twee maal per dag af van de beroepskracht-kind-ratio (BKR). Dit is van 7:30 uur tot 9.00 uur in de ochtend en van 16:15 uur tot 17:45 uur aan het eind van de dag. In totaal bieden wordt er 10 uur en een kwartier opvang geboden. Met behulp van de rekenhulp BKR van de overheid berekenen wij hoeveel medewerkers we nodig hebben.

Vierogenprincipe

Vanaf 1 juli 2013 is het vierogenprincipe verplicht voor kinderdagverblijven. Dit houdt in dat er altijd een andere volwassene moet kunnen meekijken of meeluisteren met de

beroepskracht. Het vierogenprincipe is bedoeld om de veiligheid in de kinderdagverblijven te vergroten. Tijdens de haal en breng momenten wanneer er maar één beroepskracht op de groep staat, lopen er telkens ouders in en uit, deze ouders zijn op deze momenten onze 'extra ogen'. Het protocol vierogenprincipe ligt ter inzage in de hal van De Kikkerpoel. Om ook in onze boven ruimtes te voldoen aan het vierogenprincipe hangen er camera's. Zo kan er beneden mee worden gekeken en geluisterd. Daarnaast kunnen ze via een microfoon communiceren.

Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling

Jaarlijks zijn tienduizenden kinderen en volwassenen slachtoffer van mishandeling, verwaarlozing of misbruik. Onderzoek wijst uit dat professionals die met een meldcode werken drie keer zo vaak ingrijpen als collega's waar zo'n code niet voorhanden is. In het kader van kwaliteitszorg wordt het verplicht om een meldcode te hanteren voor huiselijk geweld en kindermishandeling, daaronder valt ook het seksueel geweld, vrouwelijke genitale verminking (ook wel genoemd meisjesbesnijdenis) en eer gerelateerd geweld. De verplichting geldt voor organisaties en zelfstandige beroepskrachten in de gezondheidszorg, onderwijs, kinderopvang, maatschappelijke ondersteuning en jeugdzorg. Het kunnen signaleren van kindermishandeling is een belangrijke competentie waarover iedere beroepskracht die met kinderen werkt dient te beschikken.

Daarnaast is een wettelijke meldplicht ingevoerd voor een vermoeden van een geweld- of zedendelict jegens een kind door een collega. Dit betekent dat een ouder van een kinderopvangorganisatie wettelijk verplicht is om contact op te nemen met een vertrouwensinspecteur als over aanwijzingen beschikt wordt dat een collega een geweld of zedendelict begaat of heeft begaan en een kind hiervan het slachtoffer is.

Sinds 1 januari 2019 zijn beroepskrachten verplicht om te werken volgens de nieuwe meldcode. De Kikkerpoel hanteert de Meldcode Huiselijk geweld en Kindermishandeling zoals opgesteld door de Brancheorganisatie Kinderopvang. Er is een aandachtsfunctionaris Kindermishandeling aangesteld die fungeert als aanspreekpunt bij (vermoedens van) kindermishandeling. De Kikkerpoel beschikt over een App Meldcode Huiselijk geweld en Kindermishandeling.

Klasbord

Het is belangrijk om het thuisfront goed te informeren over de activiteiten die plaatsvinden op De Kikkerpoel. Sinds het voorjaar 2020 hanteren we een leuke en handige tool die we hiervoor inzetten; Klasbord. Klasbord is een tool waarmee het mogelijk is om ouders en betrokkenen rondom de kinderen op een makkelijke, veilige en vooral leuke manier te informeren over het reilen en zeilen op de groep. De pedagogische medewerker kan foto's delen van een activiteit, een tekstbericht sturen of een oproep plaatsen. Zo kan het kind bij het thuiskomen samen met de ouder/verzorgers de dag doornemen.

5. Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE)

De Kikkerpoel stelt hoge eisen aan de kwaliteit en professionaliteit van de kinder- en peuteropvang. Kinderopvang, peuteropvang en basisschool moeten nauw op elkaar aansluiten en elkaars verlengde zijn. Zo creëer je een doorgaande leerlijn van voorschoolse (kinderopvang en peuteropvang), vroegschoolse (groep 1 en 2) en schoolse educatie (vanaf groep 3). Hierdoor wordt de kans dat een kind de basisschoolperiode succesvol doorloopt aanzienlijk vergroot.

Om bovenstaande kwaliteitsverbetering tot stand te brengen, werken we met een VVE programma. Dit is een landelijk erkend programma dat zich richt op stimulering van de taal-, sociaal-emotionele en motorische ontwikkeling. Kinderopvang De Kikkerpoel heeft er (samen met de Gemeente Tubbergen) voor gekozen om met het programma Uk & Puk te werken omdat dit programma speciaal is ontwikkeld voor de kinderopvang. Hierdoor kan er al vanaf 0 jaar gewerkt worden aan ontwikkelingsstimulering. Daarnaast sluit het programma aan bij de manier van leren van jonge kinderen, namelijk zelf actief bezig zijn, zelf ontdekken en ervaren.

De medewerkers van De Kikkerpoel hebben een tweejarig scholingstraject voor Uk & Puk gevolgd en zijn gecertificeerde VVE medewerksters. Dit betekent dat ze in staat zijn om kinderen een kwalitatief hoog aanbod te kunnen bieden. Hun inhoudelijke kennis wordt vergroot, waardoor ze beter kunnen inspelen op de ontwikkeling van jonge kinderen. Het signaleren van en inspelen op afwijkingen in de ontwikkeling, een ontwikkelingsachterstand of een ontwikkelingsvoorsprong, is hierbij heel belangrijk. Nieuwe medewerkers wordt indien mogelijk ook VVE scholing aangeboden. De Kikkerpoel streeft ernaar alle pedagogisch medewerksters VVE gecertificeerd te hebben. Binnen drie jaar gaan alle pedagogisch medewerkers de cursus 'werken met baby's' volgen.

Werken met thema's

Binnen Uk & Puk wordt gewerkt met vaste thema's die elke twee jaar terugkeren. De thema's komen uit de belevingswereld van kinderen en spelen zich in het hier en nu af. Eén thema biedt activiteiten voor ongeveer zes weken. De activiteiten stimuleren de spraak- en taalvaardigheid, sociaal-emotionele vaardigheden en motorische en zintuiglijke vaardigheden. Ook geeft Uk & Puk de eerste rekenprikkel. De volgorde van de thema's is vrij, met uitzondering van het thema Welkom Puk!

De thema's van Uk & Puk zijn:

- Welkom Puk!
- Knuffels
- Hatsjoe!

- Hoera, een baby!
- Wat heb jij aan vandaag?
- Regen
- Dit ben ik!
- Eet smakelijk!
- Reuzen en kabouters
- Oef, wat warm!

Voor de kinderen die bijna 4 jaar worden is er een extra thema. 'Ik ben bijna 4'. Dit thema wordt aangeboden aan kinderen tussen de 3,5 en 4 jaar.

Bij het plannen van de thema's wordt rekening gehouden met de seizoenen en de feestdagen. Bij elk thema staan meerdere boeken centraal en wordt d.m.v. kernwoorden gericht gewerkt aan de vergroting van de woordenschat. Naast de thema's van Uk & Puk is er ruimte voor eigen thema's en activiteiten.

Het VVE programma Uk & Puk werkt met thema's. Werken met thema's is een prettige manier van werken om een aantal redenen:

- Thema's bieden houvast. Een thema is een duidelijk uitgangspunt van waaruit je verder kan werken. Het biedt duidelijkheid en structuur.
- Werken met thema's biedt veel mogelijkheden tot ontwikkelingsstimulering. Binnen een thema zijn allerlei activiteiten te bedenken die aansluiten bij de verschillende ontwikkelingsgebieden. Hoe ver je een thema uitdiept, is af te stemmen op elk individueel kind. Oudere kinderen en/of kinderen die verder zijn in hun ontwikkeling gaan dieper op een thema in dan jongere kinderen.
- Thema's zijn herkenbaar. Elke twee jaar komen dezelfde thema's aan de orde. Dit betekent niet dat kinderen elke twee jaar hetzelfde leren. Eenzelfde thema wordt het jaar daarop voor hetzelfde kind alleen verder uitgediept, omdat een kind zich in dat jaar verder ontwikkeld heeft. De herkenning van het thema van het jaar daarvoor biedt een gevoel van veiligheid waardoor een kind binnen datzelfde thema eerder nieuwe dingen zal durven proberen.

Voor ons als pedagogisch medewerksters staat in het programma duidelijk beschreven aan welke ontwikkelingsgebieden we werken en aan welke vaardigheden de pedagogisch medewerker bij de activiteit extra aandacht dient te schenken. De volgende vaardigheden zijn beschreven: informatie en uitleg geven, structuur en grenzen stellen, emotionele ondersteuning bieden en respect hebben voor de autonomie van het kind.

Ouders

Wij vinden het belangrijk om ouders te betrekken bij het stimuleren van de ontwikkeling van hun kind(eren). Bij de start van elk thema wordt er een themabrief verstuurd. Hier staat

onder andere in welke activiteiten er worden aangeboden. Ouders kunnen thuis inspelen op het thema en hun kind stimuleren. De mentor van het kind vult de Uk & Puk observatielijsten in. Wanneer de mentor bijzonderheden ziet in de ontwikkeling van het kind, bespreekt de mentor dit en kan ze ouders zo mogelijk van advies voorzien zodat ook de ouders de ontwikkeling kunnen stimuleren. Tijdens de warme overdracht aan het eind van de dag vertelt de pedagogisch medewerker welke activiteiten er aan zijn geboden.

Omvang en indicatie

Voorschoolse educatie omvat per week ten minste tien uur aan activiteiten gericht op het stimuleren van de ontwikkelingsgebieden taal, rekenen, motoriek en sociaal-emotionele ontwikkeling. De Kikkerpoel biedt vijf dagen per week VVE aan in de kinderopvang. Voor kinderen die een achterstand hebben op één of meerdere van de ontwikkelingsgebieden, kan extra opvang (16 uur extra) geïndiceerd worden. Hiervoor stelt de Gemeente Tubbergen een VVE subsidie beschikbaar. Deze achterstand kan gesignaleerd worden door zowel de kinderopvang als de JGZ-verpleegkundige, bijv. doordat zij een achterstand op een van de ontwikkelingsgebieden signaleren bij het invullen van het ontwikkelingsvolgsysteem. Kinderen waarbij in de thuissituatie sprake is van tweetaligheid krijgen altijd een VVE-indicatie. Voor kinderen met een VVE-indicatie wordt bij De Kikkerpoel een handelingsplan opgesteld door de pedagoog (Marleen Sand). In dit handelingsplan staat beschreven wat de reden van de VVE-indicatie is, welke doelen er voor dit kind worden opgesteld, op welke manier aan deze doelen gewerkt gaat worden en wanneer en met wie dit wordt geëvalueerd. De pedagoog bespreekt met de pedagogische medewerkers (waaronder de mentor van het kind) die het kind op de groep hebben, het gemaakte handelingsplan. Het handelingsplan ligt voor alle pedagogische medewerkers op een centrale plek zodat ten allen tijde het plan kan worden ingezien. Ouders krijgen het handelingsplan via de mail toegestuurd nadat deze kort is besproken met ouders.

6. Sociaal-emotionele ontwikkeling (EV + SC + PC + ONW)

Proces

Zodra we het hebben over ontwikkeling, spreken we over een proces.

Een zwangerschap is een proces. Een proces laat zich niet versnellen of vertragen, het blijft in de meeste omstandigheden een proces van 9 maanden. Wel kunnen we de omstandigheden waarin dit proces plaatsvindt zo gunstig mogelijk maken.

Er zijn voorbeelden van ongunstige beïnvloeding genoeg: verslaving, stress, trauma's etc.

Er zijn in het proces van de sociaal-emotionele ontwikkeling een aantal aspecten die zich niet eerder laten stimuleren dan op het moment dat het daadwerkelijk aan de orde is in de ontwikkeling van een kind. Een goed voorbeeld is: de ontwikkeling van het geweten. Een kind van nog geen 2 jaar dat een huilende baby aait als het huilt, bootst gedrag na of heeft er succes ervaringen mee. Van echte inleving kan nog geen sprake zijn, het is nog volop bezig

zijn eigen ik te ontdekken. Het kind van die leeftijd dat bijt, kan zich dus ook niet inleven, omdat de ontwikkeling gewoon nog niet zo ver is. Het kind in de ik-fase experimenteert met de ervaring: 'ik doe iets en er gebeurt iets' en 'ik heb invloed'. Er moeten eerst een aantal processtappen gezet zijn en dat proces kan qua tijdsduur per kind sterk verschillen. Wat we wel kunnen doen is net als bij de zwangerschap: de omstandigheden zo gunstig mogelijk maken.

Zelfvertrouwen/eigenwaarde

Het zelfvertrouwen en de eigenwaarde is een belangrijk aspect voor de sociaal-emotionele ontwikkeling. Voor het begrip zelfvertrouwen en eigenwaarde bestaan veel beelden en definities, oppervlakkig en met diepgang, waarbij de één gaat over hoe zelfvertrouwen/eigenwaarde zich laat zien in gedrag en de ander gaat over waar het begint binnen in het kind. Wij richten ons als pedagogisch medewerkers op het laatste.

Zodra we een kind laten ervaren dat het niet in eerste instantie gaat om wat hij/zij kan of hoe hij/zij zich gedraagt, zijn we een heel eind op weg. Elk kind ontwikkelt zich op zijn eigen manier.

Kinderen kunnen heftige en minder heftige emoties hebben, impulsief en/of voorzichtig zijn. De één heeft aanleg om iets snel te leren en de ander heeft hier meer tijd voor nodig.

Kinderen brengen veel ervaring en voorbeeldgedrag mee uit allerlei omstandigheden die we niet kennen. Ze bevinden zich in een bepaalde fase in hun ontwikkelingsproces, en dat kan korter of langer duren.

We laten kinderen voelen dat ze mogen zijn zoals ze zijn. Dit stralen we uit om het zelfvertrouwen te vergroten. Het is veilig op het KDV, er zijn geen oordelen, slechts waarnemingen. Naar aanleiding van wat we waarnemen kunnen we kinderen nieuwe oplossingen bieden in gedrag als dat wenselijk is voor zijn/haar welzijn en dat van de andere kinderen.

Groepsopvang

Als jonge kinderen in de groepsopvang komen, zien ze veel gebeuren, maken soms deel uit van gebeurtenissen waar ze qua ontwikkeling nog niet veel mee kunnen, vooral in sociaal opzicht. Door de persoonlijke ontwikkeling van kinderen goed te monitoren en in te schatten waar ze zitten op sociaal-emotioneel gebied kunnen we ze veiligheid bieden. Veiligheid geeft vertrouwen en dat is weer een gunstige omstandigheid voor zelfvertrouwen en eigenwaarde. Dit doen we op aangeven van grenzen.

Ruimtelijke grenzen

Voorbeeld: we leggen een baby niet in de bouwhoek naast een zware blokkentoren met bouwende peuter, maar in de box of op een afgeschermd baby speelkleed.

Kortom, we richten onze ruimte er op in.

Zintuigelijke grenzen

Er zijn grenzen aan wat een baby op zintuiglijk gebied kan verwerken qua prikkels. We zorgen voor een rustige plek. Er zijn ook grenzen aan wat een peuter zintuiglijk kan verwerken, aan huilende baby's bijvoorbeeld.

Fysieke grenzen

Stoeien, ravotten, knuffelen, kliederen, herrie maken, verkleeden, gooien, emoties als blijheid, boosheid en verdriet uiten. Dit alles de ruimte en veiligheid van de ander beperken, en daar ligt een grens. Hier komen we bij de grenzen die we niet uitsluitend met de inrichting kunnen bewerkstelligen, maar die aangegeven en gecommuniceerd moeten worden met de kinderen, voordat en zodra ze daar over heen gaan.

Grenzen aangeven

We geven kinderen grenzen aan die passen bij de fase van hun sociaal-emotionele ontwikkeling. De ontwikkeling tot vier jaar speelt zich voor de meeste kinderen nog vooral af op het emotionele deel en voorzichtig aan op het sociale. Veel kinderen van die leeftijd vangen nog meer op van lichaamstaal dan verbale communicatie.

Er zijn richtlijnen die we volgen bij het aangeven van grenzen:

- We zijn als pedagogisch medewerkers eerlijk en echt. We spreken in de ik-vorm. Onze taal en lichaamstaal komen overeen. Dit biedt duidelijkheid.
- We passen onze taal aan, aan de ontwikkeling van het kind.
- We maken contact op oog hoogte en houden eventueel de handjes even in onze handen, om 'over te komen'. We noemen een kind bij de naam. We geven en vragen hiermee onverdeelde aandacht.
- We geven met grenzen nooit angst of schuldgevoelens mee aan het kind, we zijn duidelijk met 'nee' of 'stoppen'. We bieden een uitweg door het geven van mogelijkheden voor een andere activiteit t. b.v. hetzelfde doel. (bijvoorbeeld: even samen slaan op een trommel i.p.v. op het andere kindje, om te ontladen). We benoemen altijd eerst het gevoel (erkenning) van waaruit gedrag ontstond (valideren).
- Soms halen we een kind even uit een situatie die teveel prikkelt/verleidt om over grenzen te gaan (time-out). Dit vertellen we neutraal aan het kind. We zetten het kind een klein moment op de mat, hier mag het even 'afkoelen'. Daarna vragen we het kind om zijn excuses te maken naar ons of een ander kind met wie het in conflict was geraakt en maken het weer goed.
- We zijn consequent, dat vermindert de prikkels om grenzen te zoeken, geeft rust en veiligheid. Zo kunnen kinderen zich veilig concentreren op hun spel. De grenzen zijn gewaarborgd om zo ook de veiligheid te waarborgen.
- Wanneer we grenzen stellen zijn we kort en duidelijk. De kern van de zin komt vooraan. We blijven ons altijd de vraag stellen 'Waarom doen we het zo en kan het ook anders?'

Omgaan met emoties

Baby's en peuters zijn gevoelig voor emoties. Zijn de emoties niet van zichzelf, dan pikken ze die wel op van een ander. Ze kunnen het nog niet altijd verwoorden en kunnen ook nog niet altijd scheiden wat van zichzelf is en wat niet. Elke kind is gevoelig, het ene meer dan de ander. Om zelfvertrouwen te ontwikkelen is ook nodig te leren wat van jou is en wat niet, te leren dat je er mag zijn met je emoties, er een veilige manier is om ze te ontladen. Binnen de activiteiten van de rechterhersenhelft (o.a. creativiteit, rollenspel en muziek/beweging) zijn er mogelijkheden, maar peuters hebben met name fysiek de behoefte om te ontladen. Het liefst in een 'emotieschone' omgeving, bijvoorbeeld in de buitenlucht. Buitenspelen, rennen en natuurbeleving neemt dan ook een grote plaats in op ons KDV.

Binnen leveren we als pedagogisch medewerkers onze bijdrage aan een 'emotieschone' omgeving door onrust thuis te laten of buiten het werk te ontladen. Als pedagogisch medewerkers tonen wij professionaliteit om onvrede van elders e.d. in de wachtkamer te zetten zodra we met de kinderen werken.

De kinderen leren we dat emoties golven zijn die ook weer wegebben, ze hebben even tijd en aandacht nodig. Ze horen erbij en krijgen op de juiste manier aandacht. We benoemen ze. We houden als pedagogisch medewerker er rekening mee dat zo'n golf zich opgebouwd kan hebben buiten het KDV. We bieden de kinderen middelen om deze golf ruimte te geven die het nodig heeft, tot hij wegebt (buiten, bewegen, muziek, schilderen, poppenkast etc.) We hoeven niet perse altijd te weten hoe die golf tot stand kwam (privacy, veiligheid). Wij signaleren en registeren.

Emoties benoemen

Door emoties te benoemen ('ik zie dat jij boos bent, klopt dat?'), ook in het bijzijn van andere kinderen, als iets heel gewoons zoals 'je veters zitten los', leren kinderen wat bij hen hoort en wat bij het andere kind. Het kind dat getuige is van andermans emotie (bewust of onbewust), kan dan goed bij zichzelf blijven. Dit geldt ook voor ons als pedagogisch medewerkers, je teen stoten, flesje borstvoeding uit je handen laten vallen, een onredelijke ouder. Het geeft allemaal emoties. Dit benoemen we naar de kinderen. 'ik ben even boos, het is zo weer over bij mij.' (de golf). Zelf even weg uit de situatie en vervolgens melden dat het over is, zo leren de kinderen dat er niets mis is met emoties.

Conflicten

Ondanks de groepsregels 'niet slaan' en 'niet afpakken' e.d., komen conflicten natuurlijk voor. We begeleiden conflicten tussen jonge kinderen en kinderen van ongelijke leeftijd, totdat we er nagenoeg zeker van zijn dat ze de sociale vaardigheden ervoor bezitten om het zelf op te lossen of zich voldoende bewust zijn van de groepsregels. Ook dan observeren we nog, maar vanaf de zijlijn. We weten dat we niet vanzelfsprekend 'inleving in anderen' kunnen verwachten bij jonge kinderen (ontwikkelingsproces) en het heel natuurlijk is dat

emotie omgezet wordt in beweging. Aan deze behoefte komen we op allerlei manieren tegemoet: springen, rennen, trommelen, timmeren, etc. Hiermee voorkomen we onterechte succeservaringen in een conflict. We leren de kinderen actief het begrip 'om de beurt'. Is een kind uitgespeeld met bijvoorbeeld het felbegeerde speelgoed, dan brengt hij het naar het kind dat moet wachten. We geven een kind dat teleurgesteld is omdat het nog niet aan de beurt is, ruimte en gelegenheid om even teleurgesteld te zijn, totdat het weer zakt. We geven dit kind met zijn gevoel erkenning. Gaat het toch een keertje mis. Wordt er geslagen buiten ons gezichtsveld, dan krijgen beide kinderen de gelegenheid om apart van elkaar even de gebeurtenis te verwerken, zonder waardeoordeel, maar met duidelijkheid over wat wel mag (bijvoorbeeld: hulp vragen). We stimuleren 'samen spelen, samen delen'. Samen spelen is erg vaak 'om de beurt'. We geven hier aandacht aan. Het is veilig te weten dat jij ook aan de beurt komt.

Door een begin te maken met gezelschapsspelletjes, leren we kinderen om te gaan met winnen en verliezen. Van een conflict leren kinderen over hun eigen verwachtingen en belangen en over die van de ander.

Met z'n allen

Wij vieren verschillende feesten. Samen iets vieren geeft een gevoel van erbij horen, saamhorigheid en betrokkenheid. Dit is dus ook een belangrijke ervaring binnen de sociaal-emotionele ontwikkeling. Rituelen geven een gevoel van veiligheid en ritme. Naast de rituelen in het klein (slaapritueel), komen ook de grote rituelen aan bod zoals verjaardagen en feestdagen. Met het vieren van de verjaardagen (toezingen, middelpunt zijn, trakteren e.d.), worden kinderen in het zonnetje gezet en leren ze anderen in het zonnetje zetten.

7. Lichamelijke ontwikkeling (EV + PC)

Contact met het lichaam

Kinderen maken een lichamelijke ontwikkeling door en ook dat is een proces waarin kinderen iets pas kunnen doen zodra ze er aan toe zijn. Hoe dit proces zich ontwikkelt en in welke tijdsduur, kan per kind verschillen. Het is een proces wat wij goed monitoren. Elke stap laat zich zien. Als pedagogisch medewerkers weten we dat druk blokkeert en een kind zelf aangeeft wat het kan. Een kind dat goed contact heeft met zijn lichaam, weet wat het kan en dat is een goede graadmeter voor de begeleiding. Het is ook een teken van zelfvertrouwen als een kind zichzelf niet onderschat of overschat. De enige manier om een kind te helpen leren inschatten, is het geduldig (niet bezorgd of angstig) als vangnet aanwezig zijn bij alles wat het kind aandurft.

Een uitdagende omgeving bieden om grenzen te verleggen stimuleert. Dat werkt niet voor ieder kind hetzelfde. Een zichzelf overschattend en impulsief kind kan beter bij zichzelf blijven als er niet teveel prikkels tegelijk zijn. Een zichzelf onderschattend kind kijkt eerst graag toe, oefent graag in alle rust, kan soms licht aangespoord worden zonder druk uit te

oefenen. Bij de laatste twee gaan we er vanuit dat voor ons als pedagogisch medewerkers helder is, wat het kind qua ontwikkeling kan en we reageren erop.

Grove motoriek

Er zijn verschillende materialen aanwezig om de grof motorisch ontwikkeling te stimuleren. Bijvoorbeeld een glijbaantje op het grasheuveltje, evenwicht speelwerktuigen, fietsen, steppen, ballen, zandspeelgoed en behendigheidsspelen. Het merendeel buiten, maar ook in beperkte mate binnen.

Fijne motoriek

Om de fijn motorische ontwikkeling te stimuleren beschikken wij over een uitgebreid assortiment van materialen. Van fijne constructiematerialen tot potloden en stiften. Kinderen maken kennis met fijne constructiematerialen zodra ze interesse tonen. Tijdens het knutselen geeft een kind zelf aan waar het aan toe is. Dit is bijvoorbeeld te zien door steeds meer met details te gaan werken met het knutselen. We bieden de kinderen activiteiten aan waarmee ze hun fijne motoriek kunnen ontwikkelen en daarmee ook hun technische vaardigheden. (Hoe lijm je iets vast, hoe knip je, etc.). Ook aan tafel met het afruimen helpen de kinderen deksels of doosjes te sluiten. Op de wc bij de knoop los maken en zelf de jas ophangen wordt geoefend.

Zindelijkheidstraining

Kinderen zijn thuis vaak gewend om op vaste tijden te plassen (bijvoorbeeld voor het naar bed gaan en voor het boodschappen doen). Organisatorisch is dat ook makkelijk. Toch hebben we liever dat kinderen gaan plassen omdat ze aandrang voelen dan omdat de klok het zegt of onze geplande bezigheid. Dit is ook een dringend advies vanuit de fysiotherapie. Een kind leert dan beter naar zijn lichaam te luisteren. Tijdens de training zelf volgen we natuurlijk zoveel mogelijk de richtlijnen van de ouders vanwege de duidelijkheid. Lijkt ons een kind nog niet klaar voor een zindelijkheidstraining, dan schromen we niet om dit met de ouders te bespreken. Ook in het omgekeerde geval. Als de kinderen beginnen met de training krijgen ze van ons een 'kikkerbril', deze hangen we aan de binnenkant van de deur van het toilet van de kinderen. Elke keer als ze iets doen op de wc, mogen ze van ons een sticker uitzoeken en opplakken. Wanneer de kinderen zindelijk zijn krijgen ze dit 'diploma' mee naar huis.

8. Zintuiglijke ontwikkeling (EV + PC)

Contact met onszelf en de wereld om ons heen

Het stimuleren van het gebruik en de ontwikkeling van de zintuigen vinden wij erg belangrijk. Zintuigen geven ons informatie, plezier, waarschuwingen, contact etc.

Vooral de baby's zijn erg gericht op het gebruik van zintuigen, bij het contact maken met zichzelf en de wereld. Dat wordt dan nog als een eenheid beleefd. Baby's kunnen veel in de mond steken, we volgen de richtlijnen van RIE t.a.v. hygiëne van het babyspeelgoed. We vinden het belangrijk dat de zintuigen zich kunnen blijven ontwikkelen naarmate het kind ouder wordt. Hoewel er cognitieve mogelijkheden bijkomen, blijven zintuigen een onmisbaar onderdeel in het ervaren en de communicatie. De zintuigen staan heel dicht bij het gevoel en vormen tegenwicht voor het mentale/cognitieve. De zintuigen gaan er, als het goed is, intensief mee samenwerken. We werken regelmatig met de thema's van Uk & Puk op zintuiglijk gebied: gehoor, zien, ruiken, proeven, tast. In de spelactiviteiten wordt dan volop geëxperimenteerd met geluiden, beelden, smaken en geuren, texturen en aanraking. Kinderen leren in eerste instantie door ervaringen, de zintuigen spelen hierbij een belangrijk rol. We geven de kinderen de ruimte en middelen om te experimenteren binnen de normen van veiligheid. We vragen ouders om de kinderen kleren aan te doen die tegen een stootje kunnen.

9. Taalontwikkeling (EV + SC + PC)

De taalontwikkeling begint al bij de geboorte, sommigen zeggen al daarvoor. Het praten tegen baby's in allerlei toonaarden, gevuld met allerlei gevoelens, laat als het goed is baby's taal associëren met iets prettigs, in contact zijn. De woorden die we gebruiken hebben nog geen cognitieve betekenis voor het kind, wel een gevoelsbetekenis.

Baby's

Tijdens het verschonen en spelen met een baby, vertellen we over alles wat we doen. Dat voegt iets wezenlijks toe in het ervaren van liefde, veiligheid en voorspelbaarheid. De koude billen bij het verwijderen van de vieze maar warme luier is op den duur geen verrassing meer als we steeds vertellen wat we gaan doen. Om de taalontwikkeling van baby's te stimuleren worden onder andere liedjes gezongen.

Dreumesen en peuters

Voortbordurend op het praten tegen de baby's houden we dit vol gedurende dreumes- en peuterleeftijd. Woorden worden vanzelf gevuld met gevoel en betekenis. Liedjes worden ondersteund met gebaren. Ook bij het verhalen vertellen maken we veel gebruik van gebaren en mimiek. Lichaamstaal is in overeenstemming met het verbale. We leren de kinderen actief slechts woorden en begrippen aan die gevuld kunnen worden met betekenis/ervaring.

Er wordt veel gebruik gemaakt van de combinatie woorden-zintuigen.

Beelden, gevoelens, klanken, geuren, bewegingen vullen de woorden.

Voorlees-/prentenboekjes en rollenspelletjes zijn een essentiële ondersteuning.

Belangrijk is dat taal geassocieerd blijft met positieve aandacht. We zorgen ervoor dat hetgeen wat we zeggen de aandacht trekt van het kind, omdat het de moeite waard is om naar te luisteren, qua toon en/of inhoud. Bij het stellen van grenzen, het aansturen of corrigeren zijn we extra attent op duidelijkheid, toonaard, hoeveelheid woorden en het selecterend gehoor van de kinderen naar hun aard, leeftijd/ontwikkeling en meegebrachte ervaring. Zie hoofdstuk 7 grenzen aangeven.

Vrijheid

Elke dag worden er activiteiten aangeboden m.b.v. het programma Uk & Puk, dat een thematische opbouw in zich heeft en vele ontwikkelingsgebieden aan bod laat komen. Dit noemen we *'kansen creëren'*. Andere ontstaan spontaan, dit noemen we *'kansen grijpen'*. Voor het stimuleren van de taalontwikkeling is het grijpen van kansen essentieel. Wanneer we spelen met het kind is het belangrijk dat we het kind volgen, taal aanpassen en zo nodig taal toevoegen. Wanneer een taalactiviteit wordt aangeboden zijn kinderen vrij om wel of niet mee te doen, toe te kijken of op afstand te kijken naar de activiteit. We vragen niet van de kinderen om zich aan te passen, om ons als pedagogisch medewerker voldoening te geven t.a.v. het bedenken en voorbereiden van een activiteit. We stimuleren, door zelf plezier te hebben en op die manier uitnodigend te zijn.

Slechthorende kinderen

Als er bij een kind een probleem is op fysiek gebied m.b.t. het gehoor laten we ons adviseren door deskundigen in onze benadering naar het kind toe. Deze door deskundigen voorgestelde werkwijze lijkt ook uitstekend te werken bij kinderen die al negatieve ervaring met zich meedragen op het gebied van taal (zoals schreeuwen, schelden). Op ooghoogte, met oogcontact, handjes in de handen van de pedagogisch medewerker, korte zinnen zonder ontkenningen, boeiende intonatie, ondersteunen met gebaren/mimiek geeft een stuk vertrouwen en nieuwsgierigheid naar het gesproken woord.

10. Creativiteit (EV + PC)

Begeleiding creativiteit

Men spreekt wel over de honderd talen van een kind. Een kind communiceert wel op honderd manieren. De taak van de pedagogisch medewerker is volgen, luisteren, waarnemen en vastleggen. Het vraagt van de medewerker een brede ontvankelijkheid zonder voorbarige conclusies en waardeoordelen.

Het kind is in beginsel creatief. Dat laat zich op honderd manieren zien. Soms heel subtiel, soms heel direct. Het vraagt veel inlevingsvermogen van een pedagogisch medewerker om alles waar te nemen. Er is een spanningsveld tussen de mate waarin begeleiding kan ontvangen en de mate waarin het creatieve kind zendt. Het is groepsopvang en geen één-op-één situatie, dus ook praktisch gezien is het moeilijk om alles te verstaan. Het is ons doel

om, ondanks onze beperkingen, met het kind op een zo breed mogelijke communicatiegolfte te komen. Het gebied van activiteiten rondom creativiteit biedt goede mogelijkheden, geeft tastbare verhalen en daar maken we gebruik van. We kunnen ze vastleggen/bewaren (foto's, plakboeken, cd, video etc.).

Wat is creativiteit

Creativiteit is de schepping van nieuwe dingen. Als je gebruik maakt van je creativiteit, zie je meerdere oplossingen voor hetzelfde probleem, ontdek je nieuwe wegen zonder je te laten belemmeren door het gangbare, de gewoonten. Voor het stimuleren van het avontuur, het experimenteren, de ontdekking van nieuwe en ongebruikelijke wegen, is het eindresultaat minder interessant. Het voor ogen hebben van een bepaald eindproduct kan zelfs wegen blokkeren en het creatieve proces belemmeren.

Voorwaarden voor creatieve ontwikkeling

We geven als pedagogisch medewerkers alle ruimte om te experimenteren met verf, viltstift, kosteloos materiaal, klei, papier, plaksel, materiaal uit de natuur etc. Creativiteit wordt vaak gekoppeld aan knutselen, maar is veel breder. Onder creativiteit valt ook het experimenteren met muziekinstrumenten, de natuur, de stem, verkleeden, proeven, ruiken, voedsel, bewegen, dans etc.

Het proces is hierbij belangrijk, het plezier in het spel waar geen voorwaarden aan verbonden zijn of eindresultaat. Het proces is te herkennen in het resultaat en dus per definitie goed, het geeft de mate van creativiteit aan die bij het kind hoort. Omdat het ook hier om een (creatief) proces gaat, is ook hier niets in te sturen of te bespoedigen. We kunnen slechts de ontwikkelomstandigheden zo gunstig mogelijk maken (zie ook hoofdstuk 6 'proces'). Dat zijn eigenschappen van een proces.

Ondersteunende vaardigheden

Actief aanleren gebeurt op het gebied van de vaardigheden, passende bij een moment in een ontwikkelingsproces, bijvoorbeeld bij de lichamelijke ontwikkeling.

We realiseren ons als pedagogisch medewerker goed dat, zodra we daarmee bezig zijn, niet bezig zijn met de creatieve ontwikkeling, maar met bijvoorbeeld de ontwikkeling van de fijne motoriek, het vergroten van vaardigheden. Een kind heeft vaardigheden nodig t.b.v. zijn creatieve proces, bijvoorbeeld bij een beeldend proces: de vaardigheid 'knippen met een schaar'. Soms ligt de waarde van een bepaald resultaatgericht werkje op het gebied van 'inleven in een thema, of feestvoorstel'. Dan is het doel ook anders. Het werkje in een illustratie, een middel om aandacht te geven aan een seizoen, feest e.d.

Duidelijker is dit te zien bij muziek. Een sinterklaasliedje aanleren is resultaatgericht (omlijsting feest, op toon zingen). Geluiden/klanken/melodieën zoeken met muziekinstrumentjes spreekt het creatief proces aan op muzikaal gebied.

Als pedagogisch medewerkers zijn we ons bewust van onze doelen bij activiteiten en zorgen dat de hoeveelheid activiteiten met het doel 'creatieve ontwikkeling' in balans zijn met activiteiten met het doel 'ondersteunende vaardigheden' of 'beleven van een thema'. Dit doen we door steeds het doel van een activiteit voor onszelf te formuleren.

Creatieve bollebozen

Sommige kinderen hebben grotere behoeften en talenten op creatief gebied dan het gemiddelde kind. We komen hieraan tegemoet door materialen toegankelijk te hebben op het moment dat de behoefte zich opdringt. We geven deze kinderen rust en kondigen ruim van te voren aan wanneer er opgeruimd moet worden. Dit kind vertelt zijn verhaal met beelden of muziek en wil net zomin als iemand die verbaal een verhaal vertelt, onderbroken worden voor hij aan de clou toekwam. Als het een vervolgverhaal moet worden, weet je dat graag vooraf, dan kun je je erop instellen. De eerste etappe van het proces wordt dan door ons goed bewaard, zodat er mee verder gegaan kan worden. Dit geldt bij ons voor elk spel wat voortijdig afgebroken wordt, een treinbaan mag blijven staan tot het weekend of een lego werkstuk mag worden weggezet voor de volgende keer etc.

11. Het volgen van de ontwikkeling

Observatielijsten en overdracht

Om alle ontwikkelingen bij de kinderen goed te kunnen volgen, houden we van alle kinderen observatielijsten bij. De lijsten worden meerdere malen per kind ingevuld. We houden de belangrijkste aspecten op het gebied van de ontwikkeling bij. De ontwikkelingsgebieden die wij monitoren zijn: taal- en spraak ontwikkeling, sociaal emotionele ontwikkeling, motorische ontwikkeling, cognitieve ontwikkeling en zelfredzaamheid. Deze lijsten zijn van de VVE methode Uk en Puk. Door de kinderen gericht te observeren zal het snel opvallen wanneer het achterstand heeft in zijn ontwikkeling. Zo kunnen wij de ontwikkeling op tijd stimuleren.

Aan de hand van de observatieformulieren uit het ontwikkelingsvolgsysteem krijgen pedagogisch medewerkers een indruk wat regulier en/of afwijkend is. Pedagogisch medewerkers hebben hierin een belangrijke signalerende functie. Indien een pedagogisch medewerker afwijkend gedrag signaleert, worden de volgende stappen doorlopen:

1. De pedagogisch medewerker observeert het gedrag en bespreekt met collega en noteert vervolgens voor zichzelf:
  - Wanneer is het afwijkende gedrag begonnen?
  - Is er een mogelijke oorzaak aan te wijzen voor het afwijkende gedrag?
  - Wat is er tot nu toe gedaan om het gedrag te verminderen/te veranderen?
  - Wat was het effect hiervan?
  - Is het gedrag al met ouders besproken?

2. De pedagogisch medewerkster bespreekt haar bevindingen met Marleen Sand en informeert de ouders hierover.
3. De pedagoog Marleen Sand observeert het kind in de groep.
4. Er wordt een gesprek gepland met de ouders waarin de bevindingen worden besproken.
5. Er wordt een plan van aanpak opgesteld dat is afgestemd op de wensen en behoeften van het kind en de ouders.

Naar aanleiding van het gesprek kan mogelijk contact worden opgenomen met:

- Jeugdgezondheidszorg (consultatiebureau)
- Huisarts
- Logopediste
- Kinderfysiotherapeut
- Jeugdconsulent

Dit gebeurt altijd in overleg met de ouders.

Kinderen vanaf 2 jaar die een achterstand hebben op één of meerdere ontwikkelingsgebieden (taal-, motorische, sociaal-emotionele en/of cognitieve ontwikkeling) hebben de mogelijkheid gebruik te maken van extra dagdelen opvang (gesubsidieerd door de gemeente) om zodoende extra gestimuleerd te worden in hun ontwikkeling. De JGZ-verpleegkundige dient hiervoor een indicatie af te geven. Dit gebeurt altijd in overleg met de ouders.

De JGZ-verpleegkundige komt in ieder geval twee keer per jaar langs om informatie en kennis uit te wisselen met de pedagogisch medewerkers en/of de leidinggevende. De logopediste komt op aanvraag.

Overdracht

Wanneer een kind 4 jaar is geworden maakt het de overstap naar de basisschool. De Kikkerpoel vindt het van belang om een goede overdracht tussen haar en de, St. Alphonsusschool of overige basisscholen te realiseren zodat het kind de juiste aandacht krijgt en het onderwijs aansluit bij wat het kind nodig heeft.

De overdracht richting de basisschool vindt schriftelijk, met behulp van een overdrachtsformulier plaats. Zijn er dusdanige bijzonderheden dan wordt er gekozen voor een warme overdracht met intern begeleider basisschool of eventueel met betreffende docent. In het overdrachtsformulier staan de belangrijkste gegevens van het kind. Voordat overdracht richting de basisschool mag plaatsvinden is schriftelijke toestemming van ouders verplicht. Bovenstaand handelen wordt gedaan door eigenaresse Lucie Sand.

Mentorschap

Tijdens de intake wordt ouders uitgelegd dat hun kind een mentor krijgt. Daarnaast wordt verteld wat dit precies inhoudt. De intake vindt plaats voordat de opvang start. Een mentor is een pedagogisch medewerker die op de groep werkt waarin het kind zich bevindt. De ouders zijn op de hoogte wie de mentor van hun kind is. De mentor is het aanspreekpunt voor ouders om de ontwikkeling en het welbevinden van het kind te bespreken. Dit kan tijdens het halen en brengen. Wanneer ouders meer informatie behoeven kunnen ze met de mentor een gesprek inplannen. Dit is op initiatief van de ouders. De mentor is ook degene die verantwoordelijk is voor het volgen van de ontwikkeling (observatielijsten invullen). De mentor vult om de vier maand de ontwikkelijsten in om de ontwikkeling goed te kunnen volgen. Wanneer de mentor bijzonderheden in de ontwikkeling van het kind signaleert, geeft ze dit door aan de ouders en kan ze ouders vervolgens voorzien van adviezen of mogelijk doorverwijzen. De combinatie van een mentor en het ontwikkelingsgericht werken maakt dat ontwikkelstappen en mogelijke achterstanden snel gesignaleerd kunnen worden. Het aantal mentorkinderen hangt af van het aantal dagen dat de pedagogisch medewerkers aanwezig zijn.

12. Tot slot

Afspiegeling

Dit pedagogisch beleidsplan is een afspiegeling van de werkwijze op ons KDV. We laten ons graag inspireren door wat er zoal op pedagogisch gebied aan visies en werkwijzen worden ontwikkeld. Dit beleidsplan is een cyclisch plan, bij elke teamvergadering wordt een hoofdstuk kort besproken zo nodig bijgesteld. Zo blijft het een beleid dat echt correspondeert met de werkwijze en werkstijl van de pedagogisch medewerkers op de groep. In dit beleid is volop aandacht besteed aan de matrix die de GGD's aanreiken, waarin de resultaatgebieden staan die vertegenwoordigd horen te zijn in een pedagogisch beleid.

Werkplan op maat

Om het geheel leesbaar en werkbaar te maken is (t.a.v. de vorm) gekozen om uit te gaan van concrete activiteitsoorten, 'ontwikkelingswerkzaamheden', organisatiekeuzes. Er is ruimte genomen voor de eigen visie van het team op het kind. Een pedagogisch werkplan is naar onze mening een plan dat daadwerkelijk gebruikt hoort te worden en daartoe moet uitnodigen. Daarom kiezen wij voor het beschrijven van concrete werkgebieden. Voor een nieuwe/inval pedagogisch medewerker, net van de opleiding, zijn concrete hoofdstukjes heel toegankelijk en interessant, leesbaar. Het geeft herkenning in de werksituatie, blijft dus hangen, wordt actief toegepast in het werk. Ook voor ouders biedt dit leesbare werkplan een concreet inzicht in de manier waarop er met hun kind omgegaan wordt.

Met het kiezen van de vorm is dus als prioriteit gekozen: 'een werkplan waarmee gewerkt kan worden'. Alle tekst is gescreend op aanwezigheid van de competenties en werkgebieden.

Bijlage – klachtenregeling

Als u ontevreden bent over de opvang of dienstverlening van kinderopvang De Kikkerpoel dan horen wij dit graag zodat we samen naar een passende oplossing kunnen zoeken.

Ouders kunnen klachten schriftelijk bij ons indienen waarna wij de klacht zorgvuldig onderzoeken. Van de voortgang worden ouders op de hoogte gehouden waarbij deze, rekening houdend met de aard ervan, zo spoedig mogelijk maar uiterlijk binnen zes weken na indiening wordt afgehandeld. Aan ouders wordt zowel mondeling als schriftelijk een met reden omkleed oordeel op de klacht vertrekt. In het oordeel wordt een termijn gesteld waar binnen eventuele maatregelen naar aanleiding van de klacht zullen worden gerealiseerd.

Als wij er samen niet uitkomen kunt u een klacht indienen bij de Geschillencommissie. Kinderopvang De Kikkerpoel is aangesloten bij de Geschillencommissie Kinderopvang en Peuterspeelzalen. Deze Geschillencommissie zal dan het probleem onafhankelijk beoordelen en bemiddelen bij het tot stand komen van een oplossing.

Wij hopen echter dat het niet zo ver zal komen en doen ons uiterste best hiervoor. We zijn zolang kinderopvang De Kikkerpoel bestaat klachten vrij en doen ons uiterste best dat dit zo zal blijven. Onze oudercommissie heeft een klachtenregeling welke dezelfde werkwijze en Geschillencommissie kent.

De Geschillencommissie, Postbus 90600, 2509 LP DEN HAAG
Bezoekadres: Bordewijklaan 46 te DEN HAAG
Tel.: 070-310 53 10 Fax: 070-365 88 14

Echter, voordat een klacht wordt ingediend bij de Geschillencommissie kunnen ouders/oudercommissie terecht bij het Klachtenloket Kinderopvang. U kunt hier onafhankelijk advies of informatie inwinnen. Kijk voor meer informatie op:

www.klachtenloketkinderopvang.nl

info@klachtenloket-kinderopvang.nl

0900-1877 (€ 0,20 per gesprek) maandag tot en met vrijdag van 9 tot 17 uur